

पञ्चपुरी नगरपालिकाको
आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को

नीति तथा कार्यक्रम

पञ्चपुरी नगरपालिका
२०८२ साल असार १० गते

नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

पञ्चपुरी नगरपालिकाको १७ औं नगर सभामा आ.व. ०८२/०८३ को लागि नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुतिकरण समारोहमा नगरपालिका एवं मेरो व्यक्तिगत तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्दछु । वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका क्रममा विभिन्न माध्यमबाट र प्रत्यक्ष भेटेर रचनात्मक सुझाव दिनु हुने सम्पूर्ण राजनैतिक दल, बुद्धिजीवी, पत्रकार शुभचिन्तकहरूमा हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु । यस अवसरमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र राज्य व्यवस्थाको संवलीकरण गर्ने क्रममा आफ्नो जिवनको आहुति दिनु हुने सम्पूर्ण सहिदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । आर्थिक, सामाजिक रुपान्तरणका लागि सुशासन, सामाजिक न्याय, समृद्धि र स्थायित्व कायम गर्न स्थानीय सरकार प्रतिबद्ध छ । मुलुकलाई समृद्धि तथा समुन्नत बनाउन भनेर, तिन तहको संघीय राज्य व्यवस्था लागु गरिएको छ । नेपाली जनताका सार्वभौम अधिकार, स्वायत्तता र सुशासनको अधिकारलाई आत्मसात् गर्दै, सार्वभौम सत्ताको प्रयोग गर्न जनतालाई स्थानीय स्तरमा नै सेवा उपलब्ध गराउन तथा लोकतन्त्रको संस्थागत विकास गर्न स्थानीय सरकार सञ्चालनमा थप प्रभावकारीता ल्याउन स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ जारी भै कार्यान्वयनमा रहेको छ । सिमित स्रोत र साधनबाट असिमित आवश्यकताहरू पुरा गर्दै पञ्चपुरी नगरपालिका आज नगरसभाको १७औं अधिवेशन शुभारम्भ भएको यहाँहरू माझ अवगत नै छ । साथै यस नगरपालिकालाई समृद्ध एवं समुन्नत बनाउने जिम्मेवारी हाम्रो काँधमा रहेको छ । नेपालको संविधानद्वारा परिलक्षित समाजवाद उन्मुख भौतिक, आर्थिक, सामाजिक विकास व्यवस्था हासिल गर्नु छ । यसका अतिरिक्त वातावरण संरक्षण गर्दै उपलब्ध प्राकृतिक स्रोत र साधनको समुचित सदुपयोगका साथै दिगो विकासको स्थानियकरणको विषयलाई विशेष रुपमा समेटिनेछ । सुखी, सुन्दर, शान्त, समृद्ध एवं समुन्नत नगरपालिका निर्माण गर्न हामीले निर्वाचनमा हाम्रा मतदाताहरू समक्ष गरेको प्रतिबद्धताहरू पुरा गर्नको लागि आगामी आ.व. ०८२/०८३ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमलाई अगाडि बढाएकाछौं । स्थानीय स्रोत र साधनलाई पहिचान गरी परिचालन गर्दा स्थानीय आर्थिक विकास हुने हामी सबैलाई अवगत नै छ । यस नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थालाई मध्यनजर राख्दा पालिकामा कृषि रोजगारी उद्गम तथा पर्यटन, प्राकृतिक स्रोत, वन तथा वातावरण, शिक्षा-स्वास्थ्य, सेवा प्रवाह, र स्थानीय पूर्वाधार हाम्रो नगरपालिकाको मूल पाँच प्राथमिकतामा रहेका खम्बा हुन । नगरपालिकाको दिगो विकासको लागि निजीक्षेत्र र सामुदायिक क्षेत्रसंग साझेदारी गर्नु पर्ने हुन्छ जसको लागि आवश्यक कदम चालिनेछ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा रहेर नगरपालिकाको अर्थतन्त्रको संरचनात्मक सुधार, सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता, पूँजीगत खर्चमा वृद्धि, गुणस्तरिय पूर्वाधार निर्माण, सूचकमा आधारित एवम् नतिजामुलक अनुगमन मुल्याङ्कन प्रणालि अवलम्बन, भ्रष्टाचार नियन्त्रणलाई शुन्य सहनशिलता, राजस्व चुहावटमा कडाईका साथ नियन्त्रण, सेवा प्रवाहमा सहज, रोजगारमा वृद्धि, पर्यावरणीय पर्याप्त पर्यटन, समावेशिता सहित समानुपातिक प्राथमिकता,

सामाजिक समानता सहित समता र गरिबि न्यूनिकरणमा जोड, गुणस्तरिय काम र कार्यान्वयनमा अगाडि लैजाने प्राथमिकता सहित यस नगरपालिकाको यो आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रमको प्रमुख आधार रहनेछ ।

- “कृषि-पशुपालन, पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य तथा स्वरोजगार: सुदृढ जनस्वास्थ्य सहितको समृद्धि पञ्चपुरीको आधार” नारालाई सार्थकता बनाउन सबैको हातेमालो र सहकार्य एवं सह-अस्तित्वको आवश्यकता हुने भएकोले अनेकतामा एकता कायम गर्दै हामी जननिर्वाचित सम्पूर्ण जन प्रतिनिधीहरु यस नगरपालिकाको दिगो विकासमा लाग्न सबैमा आग्रह पनि गर्दछु ।
- समृद्ध एवं समुन्नत पञ्चपुरी स्थापित गर्न, स्वच्छ, सफा र सुन्दर नगरपालिकाको पहिचान कायम राख्न विभिन्न तवरबाट स्थानीय सरकार सञ्चालनमा रहेर योजनाबद्ध काम गर्ने लक्ष्य लिइएको छ ।
- पञ्चपुरीबासी नागरिकहरुको आवश्यकतालाई महशुस गरी योजनाबद्ध ढंगले विकास कार्य अघि बढाउन यस पञ्चपुरी नगरपालिकाको १७ औं नगर सभामा आ.व. ०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुतिकरण गर्न गइरहेको छु ।

विद्यमान अवसरहरु:

- संविधानतः अधिकार सम्पन्न स्थानीय सरकार स्थापना भई २२ वटा एकल अधिकार सहित विविध साझा अधिकार हुनु ।
- प्राकृतिक स्रोत तथा साधनले भरिपूर्ण हुनु ।
- विकास निर्माणका विविध विषयमा नीति कार्यक्रम तथा बजेट सञ्चालन गर्ने अधिकार प्रष्ट हुनु ।
- वन तथा वन पैदावरहरुको प्रचुर मात्रामा उपलब्धता हुनु ।
- विभिन्न जातजातिको कला तथा संस्कृतिमा धनी हुनु ।
- जल, पर्यटन तथा नदि कोरीडोर पैदलयात्राको प्रचुर सम्भावना हुनु ।
- विभिन्न ऐतिहासिक तथा धार्मिक सम्पदाहरु तथा पर्यटकीय स्थलहरुको उपलब्धता हुनु ।
- सडक निर्माणमा भएको लगानी संगै नगरपालिकामा उत्पादित कृषिजन्य उत्पादनलाई बजार सम्मको पहुँच स्थापित हुनु ।
- लघु तथा साना उद्योगहरुको सम्भाव्यता हुनु ।
- सक्षम कर्मचारी संयन्त्र तथा जिम्मेवार एवं जवाफदेही जनप्रतिनिधिहरु ।
- आफ्ना अधिकार र क्षेत्रका विषयमा ऐन, कानून तथा योजना तर्जुमाको अभ्यास हुनु ।

विद्यमान चुनौतीहरु:

- सामाजिक सचेतना तथा समावेशीकरण मार्फत सबैको मूलप्रवाहीकरण गर्नु ।
- उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी अभिवृद्धि गरी रोजगार सिर्जना मार्फत आर्थिक सबलीकरण गर्नु ।
- रोजगार उन्मुख प्रविधियुक्त सिपमुलक शिक्षाको विकास गर्नु ।
- यस नगरपालिकामा पर्ने वनको कारणले गर्दा प्रचलित कानून बमोजिम सम्झौता भएका योजनाहरु सम्पन्न गराउनु ।

- संविधान बमोजिम प्राप्त अधिकार, जिम्मेवारी र दायित्व बमोजिम कार्यान्वयन गर्न सक्ने संरचना र संयन्त्रको विकास गर्नु ।
- सांस्कृतिक तथा धार्मिक धरोहरहरूलाई संरक्षण गर्दै पर्यटन विकास गर्नु ।
- वन क्षेत्रको संरक्षण गर्दै पर्यापर्यटनलाई आर्थिक पाटोसँग समानान्तरगर्नु ।
- युवा जनशक्तिलाईसिपमूलक तालिम उपलब्ध गराई स्वरोजगार मार्फत पलायन हुनबाट रोक्नु ।
- भौतिक पूर्वाधारहरूको उचित उपयोग, संरक्षण तथा दिगोपना कायम गर्नु ।
- सामाजिक विकासलाई संस्थागत गरी अपेक्षित विकासको प्रतिफलता हासिल गरी आन्तरिक आयलाई फराकिलो बनाउनु ।

दिर्घकालिन सोच:

“कृषि-पशुपालन, पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य तथा स्वरोजगार: सुदृढ जनस्वास्थ्य सहितको समृद्धि पञ्चपुरीको आधार” नगरनिर्माण गर्न गुणस्तरीय तथा दिगो आर्थिक र सामाजिक विकासको माध्यमद्वारा पञ्चपुरी नगरपालिकावासीको जीवनस्तर सुधार गरी आर्थिक समृद्धि गर्दै आत्मनिर्भर तथा सक्रिय पूँजी निर्माण गर्ने ।

योजना तर्जुमाका आधारहरू:

- नेपालको संविधान
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४
- स्थानीय तहको योजना तर्जुम दिग्दर्शन, २०७८
- संघ सरकारको १६ औं पञ्चवर्षिय तथा प्रदेशको दोश्रो आवधिक योजना
- दिगो विकासका लक्ष्यहरू
- संघ प्रदेश तथा स्थानीय तहले जारी गरेका नीति नियम तथा मापदण्डहरू
- स्थानीय सरकारका लक्ष्य तथा प्राथमिकताहरू

प्राथमिकताका क्षेत्रहरू:

- निर्वाहमुखी कृषि तथा पशु विकास क्षेत्रमा स्वरोजगारमुखी तथा व्यवसायीकरण ।
- पर्यटन प्रवर्द्धन मार्फत नगर विकास
- सडक पहुचमा सुधार
- सहज, सर्वसुलभ तथा रोजगारमूलक गुणस्तरीय शिक्षा तथा स्वास्थ्य ।
- स्थानीय जातजातिको कला, भाषा, साहित्य र संस्कृतिको संरक्षण, संवर्धन तथा पुस्तान्तरण ।
- स्थानीय स्रोत साधनको अधिकतम परिचालन मार्फत जीवनस्तरमा सुधार तथा गरिबीनिवारण ।
- लक्षित तथा पिछडिएको वर्गको जीवनस्तरमा सुधार ।
- दिगो विकास, जैविक विविधता तथा वातावरण संरक्षण एवं सम्बर्द्धन ।

नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

“कृषि-पशुपालन, पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य तथा स्वरोजगार: सुदृढ जनस्वास्थ्य सहितको समृद्धि पञ्चपुरीको आधार” यो नारालाई साकार पार्ने गरी आगामी आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ का लागि मुख्य गौरवको योजना तथा कार्यक्रम देहाय बमोजिम हुने गरी अगाडी बढाइनेछ ।

- नगर विकासका लागि ग्रामिण पर्यटन मार्फत रोजगारी श्रृजना जस्तै होमस्टे संचालन, जलयात्रा मनोरञ्जन, बोटिङ्ग, र्थपिटङ्ग तथा कायाकिङ्ग आदिको विकास ।
- नगरपालिकाको सुशासन तथा संस्थागत विकासका लागि एकीकृत सेवा प्रवाह सञ्चालन केन्द्रलाई निरन्तरता तथा व्यवस्थापकीय क्षमता विकास गरिनेछ ।
- नगरप्रमुख सँग पाँच अ (अशक्त, असहाय, अनाथ, अपांग र अति विपन्न) कार्यक्रम ।
- यसनगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थालाई मध्यनजर राख्दा कृषि तथा धार्मिक पर्यटनबाट नै आर्थिक समृद्धि हासिल गर्ने सम्भावना बोकेको हुँदा पर्यटन मार्फत नगरपालिकाको कृषि, धार्मिक तथा पर्यटन गुरुयोजना तर्जुमा गरी सोही आधारमा पर्यटन पूर्वाधार विस्तार र पर्यटन विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- निर्माण कार्य सम्पन्न भैसकेको नगर अस्पतालको भवन सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

नगरसभाका सदस्य ज्यूहरू तथा उपस्थित महानुभावहरू,

अब म पञ्चपुरी नगरपालिकाको आ. व. २०८२/०८३ को समग्र क्षेत्रगत विकासको नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्दछु ।

१. सामाजिक विकास:

क. शिक्षा

- नेपाल सरकारले घोषणा गरेको सार्वजनिक शिक्षा सबलिकरण दशक (वि.सं. २०७६-२०८५) मागुणस्तरीय शिक्षण सिकाईको वातावरण सामुदायिक विद्यालयहरूमा कायम गरिनेछ ।
- जनता मा.वि. विद्यापुरमा सञ्चालित कृषि वाली विज्ञान संकायमा अध्ययनरत ११ जना छात्र छात्रालाई उपलब्ध गराउदै आएको छात्रवृत्ति अनुदानलाई नतिजाको आधारमा छुट्याईएको छ ।
- नगरपालिकाबाट प्रदान गर्दै आएको असहाय, टुहुरा र आर्थिक रुपमा विपन्न कक्षा १ देखि १० सम्मको छात्रवृत्तिलाई यस वर्ष कक्षा १२ सम्मका विद्यार्थीलाई समेत प्रदान गरिनेछ ।
- नगरभित्र रहेका शिक्षण संस्थाको नक्सांकन गरी भूगोल र न्यूनतम विद्यार्थी संख्याको आधारमा समायोजन तथा विद्यालयलाई मर्जर गरिनेछ ।
- नगरभित्र प्राविधिक जनशक्ति उत्पादनलाई प्राथमिकता दिई सबै सामुदायिक विद्यालयलाई पूर्वाधार सम्पन्न शिक्षण संस्थाको रुपमा विकास गरिने छ ।

“कृषि-पशुपालन, पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य तथा स्वरोजगार: सुदृढ जनस्वास्थ्य सहितको समृद्धि पञ्चपुरीको आधार”

- सबै माध्यमिक विद्यालयहरूमा सूचना प्रविधि प्रयोगशाला र उच्च गतिको इन्टरनेट सुविधा विस्तार गरि अनलाईन ब्लासलाई व्यवस्थित गरिनेछ । ERP School Management System निर्माण गरिनेछ साथै Central Level बाट प्रत्येक विद्यालयहरूलाई Control and Monitoring गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ । E- Attendance हाजिरीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- सामुदायिक तथा संस्थागत अन्तर विद्यालय अनुभव आदानप्रदान गरी क्षमता विकास तथा सिकाई पद्धतिमा सामञ्जस्यता ल्याउन समन्वयकारी भुमिका खेलिनेछ ।
- विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार निर्माण / सुधार सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुका साथै सबै विद्यालयहरूलाई एकै प्रकारको रङ रोगन लगाउने नीति लिइनेछ ।
- विद्यार्थीको कला र क्षमता अनुसार दैनिक पाठ्यक्रम बाहेक अन्य छुट्टा छुट्टै कार्यक्रमको आयोजना गर्ने र उत्कृष्टताई पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने ।
- विद्यालय निरीक्षण / अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन नतिजामुखी अनुगमन प्रणालीको खाका तयार गरी Tracking System लागु गरिनेछ ।
- विद्यालयलाई किचन गार्डेनको रूपमा विकास गरी स्थानीय उत्पादनको प्रयोगमा जोड दिइनेछ र यसमा विद्यार्थीलाई कार्यक्रम सङ्ग साझेदारी लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विद्यालय क्षेत्रको पठन पाठनमा विशेष रूपमा नैतिक, प्राविधिक तथा स्थानीय पाठ्यक्रमलाई जोड दिइनेछ ।
- विद्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा बालमैत्री, अपाङ्गतामैत्री, लैङ्गिकमैत्री तथा पहुचयुक्त संरचना निर्माण गरिनेछ । साथै सबै विद्यालयहरूमा पुस्तकालय, विज्ञान र कम्प्युटर प्रयोगशाला स्थापनाको नीति लिइनेछ ।
- विषयगत, कक्षागत तथा तहगत सिकाई उपलब्धि सुधार गर्न जोड दिइनेछ ।
- उत्कृष्ट नतिजा हासिल गर्ने विद्यालय, शिक्षक तथा विद्यार्थीलाई उचित सम्मान तथा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- स्थानीय पाठ्यक्रम अनुसार पाठ्यपुस्तक व्यवस्थार सोमा आवश्यक अनुसार अद्यावधीक गरिनेछ ।
- स्वयंसेवक शिक्षक पारिश्रमिक (शैक्षिक सुदृढीकरण अनुदान) र बालविकास शिक्षक तथा विद्यालय कर्मचारीलाई नपुग न्युनतम पारिश्रमिक प्रदान गर्दै आएको अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

ख. स्वास्थ्य

स्वस्थ नगरवासी: स्वच्छ नगर भन्ने नाराका साथ सबै नागरिकमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य पहुँच सुनिश्चित गर्ने कार्यमा सरकार क्रियाशील छ । स्वास्थ्य सेवालाई पारदर्शी र व्यवस्थित बनाउन टोकन र विरामीको प्रोफाइललाई Digitization प्रक्रियामा लगिनेछ ।

- नगरभित्र महामारी तथा आउनसक्ने रोगहरूको पहिचान, नियन्त्रण तथा उपचारका लागि स्वास्थ्यकर्मीसहितको टिम लाई तयारी अवस्थामा राखी परिचालन गरिनेछ ।
- नगरभित्र पाठेघरको क्यान्सरको पहिचान तथा मृगौला परीक्षणको दायरा फराकिलो बनाई समयमै रोग पहिचान गरी रुग्णता दर र मृत्यु कम गरिनेछ ।
- सम्पूर्ण नगरवासीलाई स्वास्थ्य बीमाको दायरामा समेटिने छ । विपन्न नागरिकहरूलाई नगरबाटै बिमा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

०१/०८/२०७३
६५१९०
लालबिर भण्डारी
नगर प्रमुख

- स्वास्थ्य सेवामा नागरिकको पहुँच सुनिश्चित हुने गरी स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट प्रदान गरिने प्रतिकारात्मक, प्रवर्द्धनात्मक तथा उपचारात्मक सेवालाई व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।
- पञ्चपुरी २ सालकोटमा निर्माण सम्पन्न भएको १५ शैया अस्पताल लाइ सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- नागरिकहरूलाई मृगौला, मुटु, उच्च रक्तचाप, मधुमेह जस्ता रोगको निःशुल्क जाँच र उपचारको प्रबन्ध मिलाइने छ ।
- बर्षिङ्ग सेन्टर र स्वास्थ्य क्लिनिकहरूको सेवालाई स्तरोन्नति गर्ने क्रममा प्रयोगशाला सहितको सेवा उपलब्ध गराउने कार्यक्रम संचालनमा ल्याउन पहल गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य चौकीमा २४ सै घण्टा आकस्मिक सेवालाई निरन्तरता दिँदै थप आवश्यक सेवाको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- एकीकृत रूपमा निशुल्क घुम्ती स्वास्थ्य शिविर सञ्चालनगरिनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिक तथा पूर्णअशक्त अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू (क वर्ग)लाई घरमै उपचारको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- दीर्घ रोगीहरू विशेष गरी उच्च रक्तचाप तथा मधुमेहका विरामीहरूको लागि आधारभूत औषधी निशुल्क वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- आर्थिक रूपमा अति विपन्न नगरपालिकावासीहरूको स्वास्थ्य जाँच र उपचारका लागि निजहरूलाई अस्पताल ल्याउन-लैजान निशुल्क एम्बुलेन्स सेवाको प्रबन्ध गरिनेछ ।
- आर्युवेदिक चिकित्सा प्रणाली सम्बन्धी सचेतना तथा शिक्षकको लागी योग प्रशिक्षक प्रशिक्षण कक्षा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको मनोबल उच्च राख्दै क्षमता अभिवृद्धि तथा कार्यसम्पादनमा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- पोषणका कार्यक्रमलाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।

ग. खानेपानी तथा सरसफाइ:

- स्वच्छ र सहज खानेपानीको सुनिश्चितताको लागि "एक घर एक धारा" निर्माण अभियानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- लिफ्टड खानेपानी आयोजनालाई कार्यविधि बनाई मर्मत सम्भारमा समुदायलाई जिम्मेवार बनाउँदै थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- वास(WASH) योजनामा रहेका मुहानहरूलाई प्राथमिकता साथ खानेपानी विस्तार कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
- फोहरमैला व्यवस्थापनको उचित प्रबन्ध मिलाइनेछ । तिव्ररूपमा शहरीकरण भएका स्थानमा फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि ल्यान्ड फिल साइट लगायतका कार्यहरूको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- टोल विकास संस्था र सामाजिक संघ संस्थाहरूसँग फोहोर संकलन तथा व्यवस्थापन कार्यमा सहकार्यको नीति लिइनेछ । साथै सडक किनारा र सार्वजनिक स्थानहरूलाई हरियाली र सुन्दर तथा सफा राख्ने कार्य गरिनेछ ।

- पञ्चपुरी नगरपालिकाका मुख्य बजार क्षेत्रहरू बाबियाचौर, बिद्यापुर र पलैटे बजार क्षेत्रमा फोहोर मैला व्यवस्थापनको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।

घ. युवा तथा खेलकुद:

- खेलकुदको विकास गर्न विभिन्न स्थानहरूमा रहेका खेलकुद मैदानहरूलाई निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
- मेयर कप र राष्ट्रप्रति रनिङ शिल्ड प्रतियोगितालाई पालिकाको खेल महोत्सवको रूपमा अगाडि बढाइनेछ।
- बढासा रहेका उत्कृष्ट तर आर्थिक अवस्था कमजोर भएका खेलाडीलाई आवश्यक खेलकुद सामग्रीको व्यवस्था गरिनेछ।
- “सिप सिकौं स्वरोजगार बनौं” अभियानलाई निरन्तरता दिइनेछ।
- विपन्न, गरीब र सुकुम्बासी परिवारका युवाहरूलाई इलेक्ट्रोनिक्स सामग्री मर्मत, प्लम्बिङ तथा इलेक्ट्रिसियन, व्युटि पार्लर, व्यवसायिक पशु पालन तथा तरकारी खेती जस्ता तालिमहरू प्रदान गरी गरिबी न्यूनीकरण र जीविकोपार्जनमा सहजीकरण गरिनेछ।
- नगरपालिका स्तरीय खेलकुद विकास समिति मार्फत खेल क्षेत्रलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ।
- एक वडा, एक उद्यान वा खेल मैदान’ को नीति लिई युवाहरूलाई प्रशिक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ।

ङ. लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण:

- महिलाहरूको सिप, क्षमता तथा नेतृत्व विकास एवं सशक्तीकरण गर्दै हरेक योजनाको कार्यान्वयनमा महिला सहभागिताको सुनिश्चितता गरिनेछ।
- किशोरी लक्षित सामाजिक सचेतना तथा दुर्व्यवहार विरुद्ध सचेतनामूलक तथा बालविवाह विरुद्धका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
- अभिभावकविहीन बेसहारा बालबालिकाको आधारभूत आवश्यकता परिपूर्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ।
- लैङ्गिक विभेद अन्त्य गर्दै लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ।
- महिला, बालबालिका, दलित, अल्पसङ्ख्यक, भूमिहीन, अति विपन्न, आदिवासी जनजाति र सामाजिक बहिष्करणमा परेका वर्गको लागि सचेतनामूलक उत्थानशील कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
- ऐतिहासिक कालदेखि दलित तथा विपन्न समुदायले जीवन निर्वाहको रूपमा अपनाई आएका परम्परागत पेशालाई समयानुकूल परिमार्जन गरी व्यावसायिक उद्यमको रूपमा विकास गर्दै गौरवपूर्ण पेशा बनाउन पहल गरिनेछ।
- पञ्चपुरी नगरपालिकालाई बालविवाह मुक्त पालिका बनाउन आवश्यक कार्यक्रमहरू गरिनेछ।
- घरेलु एवं सामाजिक हिंसा विरुद्ध र संविधान प्रदत्त मौलिक हकहरूको कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ।

०३/१०
लालबिर भण्डारी
नगर प्रमुख

- ज्येष्ठ नागरिकको सहज जिवनयापनको लागि बिश्राम गृहको प्रबन्ध मिलाइनेछ । साथै ७५ वर्ष भन्दा माथि उमेरका ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता घरमै उपलब्ध गराउने प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- गर्भवती महिलाहरूको लागि आमा सुरक्षा कार्यक्रम (नवजात शिशुको लागि पोषण)लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- समाजमा बिद्यमान रहेका कुप्रथा तथा सबै प्रकारका हिंसा विरुद्ध सचेतनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- विकासका कार्यक्रमहरूमा टोल विकास संस्थाहरूलाई प्रभावकारी रूपमा सहभागी गराइनेछ, सघन परिचालन गरिनेछ ।
- “हिंसा मुक्त नगरपालिका हाम्रो पहिचान” अभियान संचालन गरी सबै प्रकारका हिंसा विरुद्ध शुन्य सहनशिलता नीति लिइनेछ ।

च. संस्कृति प्रवर्द्धन:

- स्थानीय जात जातिहरूको लोक कला, संस्कृति, भेषभुषा तथा सम्पदालाई जर्गेना तथा संवर्द्धन गरिनेछ ।
- धार्मिक ऐतिहासिक महत्व बोकेका मठ मन्दिरलाई संरक्षण तथा संवर्द्धन गर्दै धार्मिक पर्यटकीय स्थलको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा रहेका मारुनी नाच, सोरठी नाच, भजन तथा पञ्चेबाजा लगायतको संरक्षण तथा संवर्द्धनको लागि प्रतियोगिता आयोजना गरिनेछ ।

सामाजिक विकास सम्बन्धी नीतिहरू

- फरक क्षमता, ज्येष्ठ नागरिक र जोखिममा रहेका नागरिकहरूको लागि आपतकालिन सुरक्षित आवासको व्यवस्था गरिनेछ ।
- लैङ्गिक हिंसा अन्त्य गर्न पुरुष तथा युवा सहभागिता परिचालन गर्ने गरी पुरुष सञ्चालिकरणको विस्तार गरिनेछ ।
- महिलाहरूलाई सहयोग गर्ने र समाजमा बिद्यमान कुरिति, कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतनामुलक अभियान सञ्चालन गर्नुका साथै श्रीमान, श्रीमति, सासुबुहारी छलफल कार्यक्रम अभियान ल्याइनेछ ।

२. आर्थिक विकास:

क. कृषि तथा पशुपंक्षी

- कृषि तथा पशुपालनको क्षेत्रमा दातृ निकायसँगको साझेदारीमा जि टु जि कार्यक्रम मार्फत कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
- कृषि क्षेत्रलाई प्राथमिकीकरण गरी आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- प्रत्येक घरमा प्रत्येक घरमा श्रममा आधारित खाद्यान्न कार्यक्रम अन्तरगत कम्तिमा एक घर एक रोजगार सिर्जना गर्ने कार्यक्रमलाई आगामि आ.व. मा पनि निरन्तरता दिइनेछ ।

- आधुनिक प्रविधियुक्त व्यवसायिक कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनमा जोड दिई कृषकहरूलाई आमदानी बढाउने खालका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- एक घर एक करेसाबारी, पकेट क्षेत्रमा व्यवसायिक तरकारी भन्ने नाराका साथ तरकारी उत्पादनका प्रशस्त सम्भावना रहेका वडा नं. २, ३, ४, ५, ६, ८ र ९ लाई तरकारी पकेट क्षेत्र, वडा नं. १० र ११ तथा वडा नं. ५ को मुरमुरी र तिखाकुना क्षेत्रलाई बगरखेती र वडा नं. १ र ७ तथा वडा नं. ४, ६, ८ र ९ को तेख भेल्टलाई फलफूल तथा जडीबुटी खेति विस्तार गर्ने कार्यलाई प्रथमिकता दिइनेछ ।
- कृषि क्षेत्रको विकासको लागि सामूहिक व्यावसायिक खेती प्रणालीमा प्रोत्साहन गर्दै कृषि पकेट क्षेत्र तथा जोन निर्धारण गरी चक्ताबन्दी अवधारणको साथमा कृषिमा आधुनिकीकरण, यान्त्रिकीकरण, व्यवसायिकरण र विविधीकरण गरिनेछ ।
- रैथाने बालीहरूको बिउ संरक्षण, खेती विस्तार र बजारीकरणको लागि प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- नगरपालिका भित्रका कृषकहरूको खण्डिकृत/वर्गिकृत एवं विस्तृत तथ्याङ्क आधार निर्माण गरिनेछ ।
- व्यावसायिक कृषि पकेट क्षेत्रमा सिंचाई, कृषि सडक, कृषि बजार, तथा गोदाम घरहरूको पूर्वाधार निर्माणका लागि पहल गरिनेछ ।
- तरकारीउत्पादनकोलागिव्यावसायिककरेसावारी,बगरखेती . र करार खेतीकालागि तालिम,प्रविधि र लगानीको व्यवस्था सहितको नमूना कार्यक्रम सञ्चालनगरी प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशुपालनको क्षेत्रमा उत्पादनको आधारमा प्रोत्साहन उपलब्ध गराइनेछ ।
- सुन्तला जात फलफूल,लोकल कुखुरा, बाखा पालन, मौरी पालन,बंगुर पालन, तेजपात तथा अदुवा लगायतका अन्तर्गत भौगोलिक अनुकूलन अनुरूपका कृषि तथा पशु कार्यक्रमहरूसञ्चालनगरिनेछ ।
- कृषि तथा पशुपालनमा विपद्का कारण आइपर्ने क्षतिका निम्ति राहत कोषको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- भूमी अनुरूपको भू उपयोगिता कायम गर्नको लागि माटो परिक्षण तथा किसान सूचीकरण कार्य तथा उन्नत जातको घाँस, बाली र बिउको उत्पादनको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- पञ्चपुरी नगरपालिकालाई खाद्यान्न/मासु,अण्डा, दुध तथा तरकारीमा आत्मनिर्भर बनाउन कृषि सहकारीहरू मार्फत आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- पशुपालन तथा कृषि बालिको जोखिम न्यूनीकरणको लागि व्यवसायिक कृषकहरूको लागि बालि तथा पशु विमा गरिनेछ ।
- नगरपालिका स्तरीय कृषि उपज संकलन केन्द्र एवं विक्रि वितरणको लागि एक संकलन केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
- वडागत रुपमा व्यवसायिक कृषकहरूको लागि सिमेन्ट पोखरी निर्माण तथा व्यवस्थापनलाई जोड दिईनेछ ।
- प्राङ्गारिक/जैविक मलमा प्रोत्साहन गर्दै बालीहरूमा वन्यजन्तु द्वारा हुने विध्वंशको समाधान गर्ने सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायहरूसँग आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- उत्पादन लागत, थोक तथा खुद्रा मुल्य विश्लेषण गर्दै विचौलियाबाट उत्पादक माथि हुने ठगी तथा शोषण नियन्त्रणका लागि मुख्य कृषि उपजको नगरपालिका भित्र समर्थन मुल्य निर्धारण गरिनेछ ।

ख. सहकारी तथा वित्तिय क्षेत्र:

- सहकारी संस्थाहरूको तथ्याङ्क अध्यावधिक गरिनेछ।
- सहकारी संस्थाहरूको संस्थागत सुशासन प्रवर्धन गर्दै निक्षेपकर्ताहरूको हित संरक्षणका लागि साधारण तथा सघन अनुगमनलाई प्रभावकारी तुल्याइनेछ।
- नगरपालिका भित्र स्थापना हुने कृषि समूह निजी फर्म र सहकारीहरूको दर्ता तथा कार्य क्षेत्र अनुमति जस्ता विषयहरूलाई व्यवस्थित ढंगले अघि बढाइनेछ।
- सहकारीहरूको माध्यमबाट कृषि तथा पशु सम्बन्धी उत्पादनशिल क्रियाकलापमा संलग्न नागरिकहरूको पूँजी सङ्कलन तथा परिचालन गरी साना तथा स्वरोजगारीका अवसर सिर्जना गरी गरिवी न्यूनीकरण गर्ने योजनालाई अगाडि दिइनेछ।
- सहकारी संघ संस्थालाई अनिवार्य रूपमा कोपोमिस (COPOMIS) प्रणालीमा आवद्ध गरी लेखा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी रूपमा नियमन गरिनेछ।

ग. उद्योग तथा पर्यटन:

- परम्परागत रूपमा स्थानीय स्तरमा सञ्चालनमा रहेका आरन, सिलाई कटाइ, जुता सिलाई, डोको नाम्लो, दुना टपरी बुनाइ लगायतका व्यावसायलाई प्रवर्धन गर्दै व्यावसायीकरण गर्ने प्रबन्ध मिलाइनेछ।
- पञ्चपुरी भित्रका पर्यटकीय क्षेत्र तथा कला संस्कृतिको सूचना तथा जानकारीका लागि ईन्टरनेटको माध्यमबाट सूचना प्राप्त हुने व्यवस्था मिलाइनेछ।
- स्थानीय स्तरमा उपलब्ध हुने तेजपात, टिमुर, बेसार लगायतका उत्पादनलाई तालिम सञ्चालन गरी व्यावसायीकरणको प्रबन्ध मिलाइनेछ।
- व्यवसाय दर्ता, नविकरण, स्थानान्तरण तथा नामसारी जस्ता प्रशासनिक प्रक्रियालाई सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी सरलीकरण र प्रभावकारी बनाइनेछ।
- औद्योगिकग्राम पूर्वाधार निर्माण कार्य वातावरणीय प्रभाव मूल्यांक स्वीकृत भएपश्चात गरिनेछ।
- लघु औद्योगिक ग्राममा उद्योग स्थापनाका लागि पहल गरिनेछ र सो स्थानमा उद्योगलाई आकर्षित गर्न कर छुटको प्याकेज ल्याइनेछ।
- स्थानीय रूपमा लगानी सम्मेलन गरी प्रयास लगानी भित्र्याइने नीति अवलम्बन गरिनेछ। लगानी प्रवर्द्धनका लागि कर छुट तथा सहूलियतको व्यवस्था गरिनेछ।
- आर्थिक विकासलाई टेवा पुर्याउने व्यवसाय तथा कलकारखानाको स्थापना र सञ्चालनमा प्रोत्साहन गरिनेछ।
- न्यूनतम १० जना नगरबासीलाई रोजगारी दिने उत्पादनमूलक उद्योगहरू चालु वर्षमा सुरु भएमा आगामी २ वर्षसम्म लाग्ने व्यवसायिक करमा २० प्रतिशत छुट दिइनेछ।
- पञ्चपुरी नगरपालिकामा बन्द अवस्थामा रहेका घरेलु तथा साना उद्योगहरूलाई यसै आ.व. देखि सञ्चालनमा ल्याउन आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ।
- कृषि मेसिनरी औजार मर्मत सम्भार गर्ने तालिम सञ्चालन गरी रोजगारी श्रृजना गरिनेछ।

- सम्पूर्ण स्वदेशी कच्चा पदार्थ गरी उत्पादन गर्ने साना तथा मझौला उद्योगहरूलाई उत्पादन स्थलसम्म सडक पूर्वाधार तथा विद्युतिकरणको पहुँच पुर्याउन पहल गरिनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त रेमिट्यान्सको व्यावसायिक तथा उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी गर्ने वातावरण निर्माण गर्न विशेष पहल गरिनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्र भित्रका पर्यटकीय स्थलहरूको पहिचान, सहज पहुँच, पूर्वाधार विस्तार र विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- विभिन्न जातजातिको परम्परागत पर्व, संस्कार र संस्कृतिहरूको प्रवर्धन गरिनेछ ।
- मुख्य स्थान, चोक र नगरपालिका प्रवेशद्वारहरूमा अन्तरपालिका समन्वय गरी पर्यटकीय क्षेत्रको परिचय सहित पर्यटक आकर्षण गर्न जानकारी युक्त बोर्ड राखिनेछ ।
- नगरपालिका भित्रका पर्यटकीय स्थलहरू (मन्दिर, गढी, पोखरी, झरना, देवालय आदि)को पहिचान, संरक्षण एवं विकास गर्दै प्रचार प्रसारकालागि डिजिटल प्रोफाइलको कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
- नगरपालिकामा पर्यटन प्रवर्धन गर्न ताल तलैया तथा मनोरञ्जनका रूपमा विकास गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- वडागत तहमा खुल्ला बालमैत्री, जेष्ठमैत्री उद्यान तथा व्यामशाला पार्क निर्माणका लागि पहल गरिनेछ ।
- नगरपालिका र नेपाल पर्यटन बोर्डको सहलगानीमा साविकका प्याकेजमा सुधार सहित नयाँ प्याकेजको निर्माण तथा कार्यान्वयनका लागि विशेष पहल गरिनेछ ।

३. पूर्वाधार विकास

क. सडक, पुल तथा यातायात:

- सडक गुरुयोजना अद्यावधिक गरि सडकहरूलाई प्राथमिकताका साथ वर्गिकरणको आधारमा काम अगाडी बढाइनेछ ।
- सबै वडा कार्यालयहरूको केन्द्र सम्म सहज पहुँचको लागि आवतजावत गर्ने मुख्य बाटोलाई बाह्र महिना सञ्चालन हुने गरी स्तरोन्नति गरिनेछ ।
- पुराना तथा बढी प्रयोगमा आउने सडक मार्गलाई स्तरोन्नति गर्दै नयाँ ट्रयाक खोल्न निरुत्साहित गरिनेछ ।
- पालिका भित्र आवश्यक रहेका पक्की तथा झोलुंगे पुलको तथ्यांक सङ्कलन गरी निर्माण गर्नका लागि संघिय तथा प्रदेश सरकार समक्ष पहल गरिनेछ ।
- पूर्वाधार विकासमा उपभोक्ता समिति तथा लाभग्राहीलाई सचेतना तथा जवाफदेहिता बोध हुने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सडक गुरुयोजना अनुसार आवश्यकता तथा औचित्यताका आधारमा सडक तथा पुलको निर्माण गर्ने प्रयोजनार्थ डिपिआर गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- विगत देखिका निर्माणाधिन तथा अधुरा आयोजनाहरूलाई सम्पन्न गर्न क्रमागत रूपमा बजेट विनियोजन गरिनेछ ।

ख. भवन, आवास तथा शहरी विकास:

- पञ्चपुरी नगरपालिकाका वडा कार्यालयहरू, स्वास्थ्य तथा शैक्षिक संस्थाहरूका भवनलाई अपाङ्ग मैत्री तथा आधारभूत सेवा प्रत्याभूत गर्ने गरी निर्माण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- भवन निर्माण कार्यको मापदण्डको पूर्ण कार्यान्वयन गरी आवास तथा भवनलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्रभित्रका घर तथा जग्गाहरू वर्गीकरणका आधारमा अध्ययन गरी न्यूनतम दररेट कायम गरिनेछ ।
- भू-उपयोग क्षेत्र वर्गीकरणका आधारमा आवश्यक मापदण्ड तयार गरी भवन आवास तथा शहरी विकासलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न समन्वय तथा सहजीकरण गरिनेछ ।

ग. सिँचाई, उर्जा तथा विद्युत:

- सिँचाईको व्यवस्था नभएका खेतीयोग्य उर्वर भूमिलाई सिंचित गर्न आवश्यक सिँचाई कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- राष्ट्रिय प्रसार लाइनको विद्युत विस्तार नभएका स्थानहरूमा विद्युत लाईन विस्तार गर्नका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- उर्जा नीति निर्माण गरी सोहि अनुसार काम गरिनेछ ।

घ. सूचना तथा सञ्चार प्रविधि

- यस पञ्चपुरी नगरपालिकाको डिजिटल प्रोफाइल, जिआइएस नक्सा तथा रोड इन्भेन्टोरी तयार गरिनेछ । डिजिटल डाटाको सुरक्षाका लागि आवश्यक प्रबन्ध गरिनेछ ।
- वडा कार्यालय लगायतका स्थानहरूमा विद्युत व्याकअप तथा इन्टरनेटको व्यवस्था गर्दै कम्प्यूटराइज लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नागरिकहरूको सूचनाको हकको सम्मान गर्दै नगरपालिकालाई सूचनामैत्री बनाइनेछ ।
- नगरपालिकाका कामकारवाहीमा पारदर्शिता कायम गरी सर्वसाधारणलाई सुसूचित गर्न सञ्चार माध्यमहरूसँग समन्वय तथा साझेदारी गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको आमसञ्चार नीति तयार गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको तर्फबाट गरिने कार्यसम्पादनलाई प्रविधिमैत्री बनाउन आवश्यक प्रविधिमैत्री उपकरणहरू खरिद गरी सञ्चालन गरिनेछ ।
- डिजिटल साक्षरता सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।

४. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन:

- सामुदायिक वनहरूको तथ्याङ्क अद्यावधिक तथा सङ्कलन गरी वन मार्फत समृद्धि ल्याउने गरी राजस्वको पाटोलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।

- सामुदायिक वनले गर्ने आम्दानीलाई सामुदायिक वनसँग समन्वय तथा साझेदारी गर्दै डढेलो नियन्त्रण सम्बन्धी सचेतना, अग्नी रेखा, वृक्षारोपण, क्षमता विकास तथा सिप मूलक तालिमको क्षेत्रमा लगानी गर्दै जीवनस्तरमा सुधार गरिनेछ ।
- पोखरी संरक्षण, पहिरो तथा गल्छि नियन्त्रण, विकासका पूर्वाधारको संरक्षण र नदि नियन्त्रण गरी जल, जमिन तथा जलाधारको संरक्षण तथा उत्पादनमा वृद्धि गरिनेछ ।
- विकास निर्माणका आयोजनाहरू सञ्चालन गर्दा प्राकृतिक संरक्षण तथा पर्यावरण हुने गरी व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- भूसूचना प्रणालीको प्रयोग उच्च जोखिमयुक्त क्षेत्रको नक्शाङ्कन, जोखिमको विश्लेषण तथा जोखिम न्यूनीकरण योजना तयार गरिनेछ ।
- विपद् जोखिम व्यवस्थापन कोषमा रकम अभिवृद्धि गर्दै प्रभावकारी श्रोत परिचालन गरिनेछ ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा गरी सो अनुसार विपद् पुर्व तयारी, विपद् न्यूनीकरण, प्रतिकार्य र पुनर्स्थापनाको कार्यलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- वातावरण प्रतिकुल भई विपद् निम्तिने गरी कुनै पनि प्रकृतिका विकास निर्माण कार्य तथा उत्खनन गर्न रोक लगाइनेछ ।
- सम्बेदनशील जलाधार क्षेत्रका जमिनहरूको अतिक्रमण नियन्त्रण गरिनेछ ।
- सार्वजनिक निजी साझेदारीमा निर्माण पूर्वाधार निर्माण गरी फोहोर मैला प्रशोधन केन्द्रलाई व्यावसायिक रुपमा संचालन गर्न नीतिगत तथा कानूनी व्यवस्था गरी फोहोर मैला संकलन, व्यवस्थापन र उपयोगको नीति लिइने छ ।
- ठूलो आयोजना सञ्चालन तथा दिगो र वातावरण अनुकूलित विकास गर्नको लागि IEE तथा EIA प्रतिवेदन पश्चात आयोजना सञ्चालन गरिनेछ ।
- फोहोरमैलाको उत्पादन न्यूनीकरण तथा वर्गीकरण गरी पुनः प्रयोग गर्न जोड दिइनेछ ।
- नगरपालिका तथा वडा स्तरमा विपद् तथा प्रकोपबाट प्रभावितहरूलाई तत्काल उद्धारका लागि RRT (Rapid Response Team) गठन गरिनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापनका लागि अन्य गैर सरकारी संस्थाहरूसँग साझेदारी गरिनेछ ।

५. सुशासन तथा संस्थागत विकास:

- नगरपालिकाको सुशासन तथा संस्थागत विकासका लागि मध्य नजर गर्दै संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण प्रतिवेदन तयार गरिनेछ ।
- सार्वजनिक सेवा प्रवाह प्रविधि मैत्री बनाउँदै सहज प्रभावकारी तथा चुस्त दुरुस्त व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ ।
- कार्यालयबाट सम्पादन हुने जिन्सी, राजस्व तथा योजना लगायतका कार्यहरू अनिवार्य रुपमा अनलाईन मार्फत गरी थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई थप व्यवस्थित गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।

- उपलब्ध स्रोत तथा साधनको अधिकतम परिचालन गर्दै प्रभावकारी सेवा प्रवाहमा जोड दिन कर्मचारीहरूलाई कार्यसम्पादनका आधारमा उत्प्रेरणा तथा प्रोत्साहनको कार्यक्रम अगाडि सारिनेछ ।
- नगरपालिकाका प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत बिच तथा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र शाखा प्रमुखहरू बिच कार्यसम्पादन सम्झौता गरिनेछ । विषयगत शाखाको मासिक कार्यसम्पादन प्रतिवेदन प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र प्रमुखसमक्ष पेश गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- निर्वाचित जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको वृत्ति तथा क्षमता विकास र सुशासन सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम तथा अवलोकन भ्रमणको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्रभित्रका बजारमा नियमित अनुगमन गर्नका लागि अनुगमन समितिलाई क्रियाशिल बनाइनेछ ।
- योगदान आधारित कर्मचारी तथा साविकको जिल्ला विकास समितिबाट स्थायी नियुक्ति लिएका कर्मचारीको व्ययभार कायम गर्ने कोषमा आवश्यक रकमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- सूचनाको हक पारदर्शिता तथा जवाबदेहिता कायम गर्दै जनतालाई सुसूचित गर्न सञ्चार माध्यमसँग समन्वय गरी सार्वजनिक सुनुवाइ गरिनेछ ।
- भूमिहीन दलित तथा भूमिहीन सुकुम्बासीको व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धमा जिल्ला भूमि आयोगसँग समन्वय गरिनेछ ।
- सरकारी निजी तथा सहकारी क्षेत्रहरू सँग सहकार्य गर्दै सामाजिक तथा आर्थिक विकासका कार्यहरू साझेदारी तथा सहलगानीमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- योजना सञ्चालन गर्दा उपभोक्ता लागत सहभागिता कायम गरिनेछ ।
- रु पाँच लाख सम्मका मेशिनरी सामग्री प्रयोग नहुने योजनामा जनसहभागिताको सट्टा जनश्रमदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- करको दर न्यूनतम गर्दै करको दायरा विस्तार गर्ने नीति लिइनेछ । प्रगतिशिल कर प्रणाली अवलम्बन गरी नागरिकहरू बिच रहेको असमानता न्यूनीकरण गर्दै लगिनेछ ।
- नगरपालिका आन्तरिक राजस्व अभिवृद्धिका लागि करको नयाँ सम्भाव्य क्षेत्रहरू पहिचान गरिनेछ ।
- वडा कार्यालयहरूसँग राजस्व सङ्कलन सम्बन्धमा सम्झौता गरी सम्झौता बमोजिमको कार्यसम्पादनका आधारमा पुरस्कार तथा दण्ड प्रणाली लागू गरिनेछ ।
- कर प्रशासनलाई सूचना प्रविधिमैत्री एवं करदातामैत्री तुल्याउँदै लगिनेछ ।
- सम्पत्ति, व्यावसाय तथा घरबहाल करलाई थप व्यवस्थित बनाइनेछ ।
- न्यायिक समितिका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको विषयगत ज्ञान र क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- सभाबाट हालसम्म निर्माण भएका ऐन कानूनहरूलाई संग्रहित गरी स्थानीय कानून संग्रह प्रकाशन गर्दै अभिलेख प्रणाली व्यवस्थित गरिनेछ ।
- मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण, सम्वर्धन र प्रवर्धनका लागि आवश्यक नीति तथा कानून तर्जुमा गरी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- न्याय सम्पादनको कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्न मेलमिलापकर्ताहरूको लागी तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।

- आर्थिक तथा प्रशासनिक अनुशासन कायम गर्ने सम्बन्धमा बाँकीकोबक्यौता, पेशकी, वेरुजु लगत विवरण अद्यावधिक गरी कडाईका साथ असुल उपर एवम् फछ्यौट गर्ने कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
- नगरपालिकाबाट प्रवाहहुने सम्पूर्ण सेवा र विकास निर्माणमा हुनसक्ने भ्रष्टाचार, अपारदर्शिता तथा ढिलासुस्तीमा शुन्य सहनशीलताको नीति अख्तियार गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको सुरक्षालाई चुस्तदुरुस्त एवम् प्रभावकारी बनाउन वडाका विभिन्न ठाउँमा, पर्यटकीय स्थल तथा सुरक्षा संवेदनशील क्षेत्रहरूमा सि. सि. टि. भि. क्यामेरा जडान गरिनेछ ।
- सडक फुटपाथमा हुने अव्यवस्थित पार्किङ्ग निर्माण सामग्री भण्डारण र फुटपाथ पसलहरूको अनाधिकृत प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै उचित व्यवस्थापन र नीजि क्षेत्रको सहकार्यमा उपयुक्त पार्किङ्ग स्थलहरू पहिचान गरी सञ्चालन गरिनेछ ।
- आधारभुत वस्तु तथा सेवाको सहज आपूर्ति र गुणस्तर कायम गर्न नियमित रूपमा बजार अनुगमन गर्ने र यस्तो अनुगमनमा उपभोक्ताहरूलाई समेत संलग्न गराइनेछ ।
- विपन्न र न्यून आय भएका घर परिवार पहिचान गरी परिचयपत्र उपलब्ध गराई लक्षित कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- सार्वजनिक खर्चलाई वैज्ञानिक अनुमान योग्य र नतिजामुखि तुल्याउन मध्यकालिन खर्च संरचना (MTEF) पद्धति प्रयोगमा ल्याइने छ ।
- संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र अन्य स्थानीय तहहरूसँग आपसी सहकार्य र समन्वयको लागि अन्तर समन्वय तथा सहकार्य नीति तर्जुमा गरिनेछ ।

९. खानेपानी सम्बन्धी नीतिहरू

- नगरपालिका WASH गठन गरी सवै खानेपानी समितिहरूको नियन्त्रण र एकीकृत विकास गर्न Integrated Mechanism निर्माण गरिनेछ ।
- साना शहरी खानेपानी आयोजनालाई व्यवस्थित गर्नुका साथै नयाँ खानेपानी विस्तार गर्दा भूमिगत पानिका लागि नीति तथा आवश्यक कानून बनाइ नीतिगत व्यवस्थापन समेत गरी डिप बोरिङ्गमार्फत गर्ने नीति लिइनेछ ।
- प्रत्येक खानेपानी उपभोक्ता समितिका २ जना हेरालुहरूलाई Wash सम्बन्धी तालिम दिइनेछ ।
- चालु अवस्थामा रहेका पधेरा तथा कुवाहरूको मर्मत तथा व्यवस्थित Water Recharge System को अध्ययन गरिनेछ ।
- नगरभित्रका सम्पूर्ण पिउने पानिका श्रोतहरूको Water Quality Test गरी वैकल्पिक श्रोत तथा Treatment को व्यवस्था गरिनेछ ।

१०. संस्कृति प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीतिहरू

- होमस्टे (घरबास) लाई पर्यटकीय गन्तव्य स्थलको Mapping गरी नगरको मुख्य स्थान तथा सूचना केन्द्रमा Display गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

- नगर भित्रका उत्कृष्ट कलाकारहरूलाई पुरस्कृत गर्ने, कलाको संरक्षण गर्ने लगायतका कामहरूलाई प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाइनेछ । प्रतिभा पहिचानका लागि विभिन्न प्रकारका प्रतियोगिताहरू आयोजना गरी कला, साहित्य र सृजनाको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरिनेछ ।

नगरसभाका सदस्य ज्यूहरू,

अन्त्यमा, नगरसभाका सदस्यज्यूहरू सम्पूर्ण अतिथिज्यूहरू कर्मचारी ज्यूहरू विभिन्न संघ संस्था तथा सरोकारवाला सम्पूर्णमा अमूल्य राय सुझाव उपलब्ध गराउनु भई यो नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्न सहयोग पुऱ्याउनु भएकोमा सम्पूर्णमा धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । साथै यो नीति तथा कार्यक्रमले समग्र पञ्चपुरी नगरपालिकालाई “आर्थिक, सामाजिक पर्यटन र पूर्वाधार: समृद्ध पञ्चपुरीको मूल आधार” तर्फ डोऱ्याउने विश्वासकासाथ नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा सहयोग तथा समन्वयको अपेक्षा समेत व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद! नमस्कार ! जय पञ्चपुरी !

21/03/20
लालविर भण्डारी
नगर प्रमुख

मिति: २०८२/०३/१० गते मंगलवार

लालविर भण्डारी
नगर प्रमुख